

Landskapsstyrelsens framställning
till Landstinget med förslag till
landskapslag om landskapsandel för
underhållskostnader för gator.

Framställningens huvudsakliga innehåll.

I framställningen föreslås att kommun skall erhålla landskapsandel för kostnader som underhåll av gator inom stadsplaneområde och vägar inom byggnadsplaneområde förorsakar.

Allmän motivering.

Lagförslaget, som i huvudsak berör väghållning och byggnadsreglering, kan enligt självstyrelselagen 13 § 1 mom. 17 och 19 punkterna anses hänförligt till landskapets lagstiftningsbehörighetsområde.

I riket har liksom i landskapet underhållet av gator och så kallade byggnadsplanevägar hittills reglerats i kommunernas byggnadsordningar. Den 1 januari 1980 trädde emellertid i kraft i riket en lag om underhåll och renhållning av gator och vissa områden (FFS 669/78) och en lag om gatuavgift till kommun (FFS 670/78) med en däri företagen ändring (FFS 946/79). Lagen om gatuavgift till kommun innehåller förutom bestämmelser om de gatuavgifter som skall uttagas av fastighetsägare även bestämmelser om statsandelar.

Framställningens syfte är att ge de åländska kommunerna samma möjligheter till landskapsandel som kommunerna i riket har i fråga om statsandel. I motsats till rikslagstiftningen innehåller framställningen dock inte några föreskrifter om gatuavgift eftersom landskapsstyrelsen och även Mariehamns stad, enligt inbegärt yttrande, anser att kostnaden för gatuunderhållet också i framtiden skall bäras av samhället.

Den 14 februari 1980 inkom landstinget med en hemställan om åtgärder i ärendet (mot nr 13/1979-80).

Detaljmotivering.

1 §. I praktiken har underhållet av gator och vägar inom byggnadsplaneområde i sin helhet utförts genom kommunens försorg. Bestämmelser härom har funnits i de kommunala byggnadsordningarna. Frågan om vem som skulle ombesörja gatuunderhållet skulle även framdeles regleras genom byggnadsordningarna.

2-3 §§. Såsom underhåll som berättigar till landskapsandel skulle endast räknas sådant som är nödvändigt för att hålla gatan i ett för trafiken tillfredsställande skick. Likväl skulle inte härmed avses det speciella underhåll som förorsakas av egenkaperna hos kostsamma broar, tunnlar, skärningar och bankar (3 § 3 punkten). Som exempel kan nämnas målning av en bro eller stödjande av en bank eller skärning. Kostnader för underhåll av gång- och körbanor som hör till en ovan nämnd kostsam anordning skulle naturligtvis berättiga till landskapsandel.

4-5 §§. När den kostnad som berättigar till landskapsandel beräknas för visst år skulle man utgå från medelvärdet av dessa kostnader under de tre närmast föregående kalenderåren. Från det framräknade medelvärdet skulle sedan borträknas den landskapsandel som kommunen erhållit för 60 procent av kostnaderna under det närmast föregående året.

Exempel år 1	Kostnad A	Erhållit i land-	a
2	B	skapsandel för	b
3	C	60 % av kostnaden	c
4	D		d
5	E		e

Det belopp som berättigar till landskapsandel år 4:

$$= \frac{A+B+C}{3} - c$$

Det belopp som berättigar till landskapsandel år 5:

$$= \frac{B+C+D}{3} - d$$

Det på så sätt framräknade beloppet, om det understiger maximibeloppet enligt 5 § 1 mom., används sedan som bas när landskapsandelen framräknas. För det fall att maximibeloppet är lägre används i stället det som bas.

Landskapsandel år 4 om kommunen tillhör bärkraftsklass 7:

$$= \frac{60}{100} \times \left(\frac{A+B+C}{3} - c \right) \times \frac{15}{100} + \frac{40}{100} \times \left(\frac{A+B+C}{3} - c \right) \times \frac{16}{100}$$

Landskapsandel år 5 om kommunen tillhör bärkraftsklass 7:

$$= \frac{60}{100} \times \left(\frac{B+C+D}{3} - d \right) \times \frac{15}{100} + \frac{40}{100} \times \left(\frac{B+C+D}{3} - d \right) \times \frac{16}{100}$$

9 §. Förutom att procentsatserna är andra än i 5 §, är skillnaden den att under åren 1980-83 skulle inte den i 4 § nämnda bakåtsyftande räkneoperationen utföras. Eftersom den underhållskostnad som belastar visst kalenderår inte kan vara uträknad förrän i början av därpå följande år, så skulle landskapsandelen för 1980-83 utgå ett år i efterskott.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om landskapsandel för underhållskostnader för gator.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §.

I enlighet med denna lag utgår till kommun landskapsandel för godtagbara underhållskostnader för gator och för vägar inom område med byggnadsplan.

Vad i denna lag föreskrivs om gata skall i tillämpliga delar gälla även för väg inom byggnadsplaneområde samt för sådan gångbana som hör till gata eller väg inom byggnadsplaneområde.

2 §.

Såsom till landskapsandel berättigande kostnader för i 1 § avsett underhåll anses kostnader för kommuns åtgärd för att hålla körbana i ett för trafiken tillfredsställande skick såsom reparation av gatubeläggning, sådan ombeläggning som enligt 68 § byggnadslagen för landskapet Åland (61/79) inte är att anse som anläggande av gata, hållande av grusbelagd gata jämn och dammbindning på grusbelagd gatas körbana.

Till gatuunderhåll hänförs underhåll av refuger, skyddsräcken, vägmärken och andra dylika anordningar inom gatuområde. Gatuunderhållet omfattar även de åtgärder som vintertid är nödvändiga för att hålla gatan i ett för trafiken tillfredsställande skick såsom avlägsnande av snö och is, hållande av gatuytan jämn, sandning samt hållande av rännstenar, regnvattensrännor och -brunnar öppna.

3 §.

Såsom kostnader för underhåll av gata anses inte kostnader som orsakas av:

1) underhåll av gata som är viktig för genomfartstrafik i fråga om sådan del av gata till vilken utfart inte finns från tomter och tvärgator om inte särskilda anslutningar inrättats;

2) underhåll av gata som betjänar kommunens interna förbindelsetrafik om gatan beträffande anslutningar kan jämföras med i 1 punkten avsedd gata; samt

3) underhåll av plantering och trafikljus samt av kostsam bro, tunnel, skärning eller bank.

4 §.

Vid uträkning av den kostnad som berättigar till landskapsandel beaktas som kostnader för underhåll av gata medelvärdet av de godtagbara kostnader, som belastat kommunen under de tre kalenderår som omedelbart föregått det år då kostnaden skall uträknas, minskat med den landskapsandel kommunen med stöd av denna lag erhållit för 60 procent av kostnaderna under det kalenderår som närmast föregår det år då den kostnad som berättigar till landskapsandel uträknas.

5 §.

Till kommun utgår landskapsandel för den kostnad som uträknats enligt 4 §. Såsom berättigande till landskapsandel godkänns dock högst ett belopp per gatukilometer som årligen fastställs av landskapsstyrelsen.

Landskapsandel utgår för 60 procent av underhållskostnader som avses i 1 mom. enligt 15 procent och för 40 procent av nämnda kostnader enligt lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (FFS 665/67) som följer:

Kommunens bärkraftsklass	Landskapsandel i procent
1	28
2	26
3	24
4	22
5	20
6	18
7	16
8	14
9	12
10	10

6 §.

Ansökan om i denna lag avsedd landskapsandel prövas av landskapsstyrelsen efter det i 5 § 1 mom. avsett maximibelopp fastställts.

7 §.

I fråga om i denna lag stadgade landskapsandelar gäller i tillämpliga delar vad i 7 §, 8 § 2 och 3 mom., 19 § 2 och 3 mom., 20 §, 21 § 3 mom. och 7 kap. landskapslagen om landskapsstöd till kommuner (43/73) föreskrivs om landskapsandel för driftskostnader. I övrigt tillämpas inte landskapslagen om landskapsstöd till kommuner.

8 §.

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

9 §.

Denna lag tillämpas första gången på underhållskostnader för år 1980. Med avvikelse från vad i 5 § 2 mom. föreskrivs utgår till kommun för åren 1980-83 för 60 procent av kostnaden landskapsandel enligt tio procent och för 40 procent av kostnaden landskapsandel enligt kommunens bärkraftsklass som följer:

Kommunens bärkraftsklass	Landskapsandel i procent
1	20,5
2	19,0
3	17,5
4	16,0
5	14,5
6	13,0
7	11,5
8	10,0
9	8,5
10	7,0

Mariehamn den 11 mars 1980.

L a n t r å d

Folke Woivalin.

Extra lagberedningssekreterare

Lars Karlsson.